

Oude mijnen, voor bezoekers opengesteld

door J. te Boekhorst

Mijnen zijn geologische ontsluitingen van de eerste orde, maar doorgaans is het buitenstaanders niet gegeven om via hun schachten een blik in het binnenste van de aardkorst te werpen.

Oude mijnen, die niet meer in exploitatie zijn, of mijnen waar men bezoek van belangstellenden in het werkschema heeft willen inpassen, zijn nog wel eens toegankelijk. Diverse oude mijnen worden zelfs speciaal voor bezoekers opnieuw ingericht en vormen als mijnmuseum een culturele

en toeristische attractie. Men kan dan zien hoe erts en andere mijnbouwproducten gewonnen worden of werden en welke processen er voor de zuivering zoal in gebruik zijn geweest. En wie weet is er nog ergens een storthoop waar met goede wil nog iets aardigs te vinden is.

De volgende lijst geeft een indruk van de mogelijkheden in enkele Westeuropese landen. Wat er bij de geologische wandelroutes is opgemerkt geldt ook hier: wij houden ons van harte aanbevolen voor aanvullingen en verbeteringen.

DUITSLAND

3380 Goslar (Harz): Erzbergwerk Rammelsberg, tel. 05321-711; geopend: werkdagen van 8.00-11.00 u.

5780 Ramsbeck (Sauerland): Erzbergwerk Ramsbeck, Verkehrsamt, Postfach 4, 4780 Bestwig-Ramsbeck, tel. 02904-2066 en 02905-250; geopend dagelijks van 9.00-17.00 u.

3391 Wildemann (Harz): De 19-Lachter-Stollen, tel. 05323-6111. Rondleidingen dagelijks 10.00, 11.00, 14.00, 15.00 en 16.00 u., donderdag gesloten.

8240 Berchtesgaden: Salzbergwerk Berchtesgaden, tel. 08652-4061; geopend: 1 mei-15 okt. dagelijks van 8.00-17.00 u., 16 okt.-30 apr. dagelijks van 13.00-16.00 u.

7265 Neubulach (Zwarte Woud): Hella-Glück Stollen, tel. 07053-7591 en 7592; geopend: zaterdag, zondag en feestdagen van 9.00-17.00 u. van 1 apr.-31 okt.

7816 Münstertal (Zwarte Woud): Teufelsgrund, tel. 07636-660; geopend: van 15 juni-15 sept. dagelijks van 14.00-18.00 u., behalve maandag, van 1 apr.-14 juni en 16 sept.-31 okt. dinsdag, donderdag, zaterdag en zondag van 14.00-18.00 u., van 1 nov.-15 jan., zaterdag en zondag van 14.00-18.00 u.

7100 Heilbronn: Steinsalzbergwerk Bad Friedrichshall-Kochendorf. Inlichtingen: S.W. Deutsche Salzwerke A.G., Postfach 3120, D 7100 Heilbronn.

6551 Niederhausen: Bergwerk Schmittstollen, tel. 0671-28347; geopend: zaterdag en zondag van 10.00-17.00 u.

6580 Fischbach/Nahe: Kopermijn, tel. 06785-841; geopend 1 mrt.-15 nov. dagelijks van 10.00-17.00 u., andere data alleen in het weekend na melding vooraf.

Rheinland-Pfalz: Een informatie-folder over negen stilgelegde en te bezichtigen mijnen in Rheinland-Pfalz wordt gratis verstrekt door het Fremdenverkehrsverband, Postfach 1420, 5400 Koblenz, tel. 0261-31079.

3424 St Andreasberg (Harz): Silbererzbergwerk Grube Samson, tel. 05582-1249; geopend: maandag t/m zaterdag 8.30-12.00 u. en 14.00-16.00 u., van 10 nov.-10 dec. gesloten.

8373 Bodenmais (Beierse Woud): Erzbergwerk im Silberberg, tel. 09924-304; geopend 1 apr.-31 mei en 1 okt.-31 okt. van 10.00-16.00 u., 1 juni-30 sept. van 9.00-17.00 u., 1 nov.-24 dec. gesloten, Kerst en Pasen 10.00-16.00 u., 27 dec.-31 mrt. dinsdag en vrijdag van 13.00-15.00 u.

6571 Bundenbach (Hunsrück): Dachschiefergrube Herrenberg, tel. 06544-589 en 219; van 1 april tot 1 oktober geopend, dagelijks van 10.00-13.00 u. en 14.00-17.00 u.

6580 Idar Oberstein: Edelsteinmine im Steinkaulenberg, tel. 06781-64351 en 47400; geopend van 15 mrt.-15 nov. dagelijks van 9.00-17.00 u. in het winterseizoen na aanmelding vooraf. Vraag indien u in aanraking komt met de Förderverein Steinkaulenberg e.V. direkt naar financiële voorwaarden voor u later onaangenaam verrast wordt.

Bij de granietintrusies in Cornwall wordt sinds mensenheugenis tin gewonnen. De markante "engine houses", grotendeels daterend uit de vorige eeuw, houden de herinnering levend dat Cornwall een der grootste tinproducenten was. Bij Pendeen (Lands End) staan de overblijfsels van de Levant-mijnen vlak aan zee.

6761 Imsbach: Weisse Grube, tel. 06352-1401 en 06302-2304; geopend van 1 apr.-30 okt., de weekeinden en feestdagen van 10.00-17.00 u.

6783 Dahn: Eisenerzbergwerk Nothweiler, St. Anna-Stollen, tel. 06391-1212, geopend 1 mei-31 okt. van 14.00-18.00 u., overige tijd na aanmelding vooraf.

3590 Bad Wildungen: Besucherbergwerk "Bertsch", Bergfreiheit.

8451 Theuern: Besucherbergwerk bij museum, Portmerstrasse.

3392 Clausthal-Zellerfeld (Harz): Schaubergwerk, Bernhardstrasse 16, tel. 05323-2502, dagelijks geopend van 9.00-12.00 u. en 14.00-16.00 u., maandags gesloten.

ENGELAND

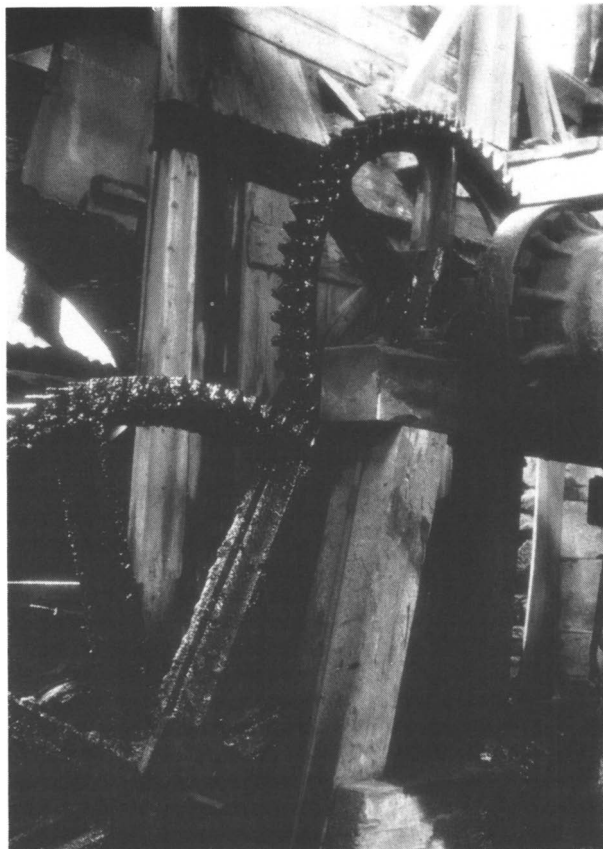
Redruth (Cornwall): Tolgus Tin Mine, Portreath Road, B 3300 Redruth. Zaterdag gesloten. Zie foto's.

ZWEDEN

Gällivare: Mijn in Malmberget. Rondleiding: elke ochtend om 10.00 u.

Falun: Oude kopermijnen.

Bij Redruth (Cornwall) is de archaische Tolgus Tin Mine nog in gebruik, voor een belangrijk deel als toeristische attractie. Hier een blik op het raderwerk en de aandrijving van weeler.

Geologische excursies en kursussen:

geologie-onderricht in uw vakantie

door J. te Boekhorst

In enkele Westeuropese landen bestaat de mogelijkheid tijdens de zomermaanden deel te nemen aan een geologische cursus, al of niet in samenhang met een excursie. We zochten bijeen wat we erover in ons archief konden vinden en kwamen zo tot de volgende opsomming.

DUITSLAND

Mittelberg: Elke donderdag en na afspraak geologische excursies in het Kleinwalsertal. Bergschule Kleinwalsertal, Sonnhalde 6, 8961 Mittelberg, tel. 08329-5969, of Horst Schwaiger, tel. 08329-86601.

Gerolstein: Geologische excursies op zaterdag van april tot oktober. Inlichtingen: Verkehrsamt, Postfach 1120, 5530 Gerolstein, tel. 06591-13217.

Bräunlingen: Geologische kursussen en excursies. Verkehrsamt, Postfach 28, 7715 Bräunlingen.

Idar-Oberstein: Excursies en kursussen slijpen, edelsmeden en edelsteenkunde. Städtische Verkehrsamt, Postfach 1548, 6580 Idar-Oberstein, tel. 06781-27025.

Fichtelgebirge: Geologische excursies. W. Schober, Am Kirchsteig 1, 8591 Bad Alexanderbad, tel. 09232-3904.

Donaueschingen: Geologische en mineralogische kursussen Städtische Verkehrsamt, 7710 Donaueschingen, tel. 0771-3834.

Daun: Geologische en botanische excursies in de Vulkan-eifel. Kur- und Verkehrsamt, Leopoldstrasse 14, 5568 Daun, tel. 06592-2598.

Goslar: Geologische weekends met excursies. Kur- und Fremdenverkehrsgesellschaft Goslar-Hahnenklee, Postfach 1980, 3380 Goslar, tel. 05321-704219.

Singen (Htwl): Geologische excursies elke 1e zondag van de maand (mei t/m sept.) naar de Hegauvulkanen. Verkehrsamt, Freiheitstrasse 2, 7700 Singen (Htwl), tel. 07731-85373.

Tübingen: Verkehrsverein Tübingen am Neckar, An der Neckarbrücke, verstrekt een gratis GEO-karte met geologische wetenswaardigheden.

ENGELAND

Peak District: Kursussen en studiedagen. The Principal, Peak District National Park Study Centre, Losehill Hall, Castleton, Derbyshire.

Cornwall: Geologische (en andere) excursies gedurende geheel verzorgde week in de maanden april/mei en sept./okt. Yonder Towan Purpose Holidays, Beachfield Avenue, Newquay, Cornwall, tel. 06373-2756.

Cornwall: Geologische excursies. Douglas J. Creba, 36 Robartes Road, St. Dennis, Cornwall, tel. St. Austell 822481.